

PISA 2022- resultater

PISA 2022: Stor variasjon i 15-åringers økonomiforståelse

Det er store ulikheter i hvor mye norske 15-åringer kan om økonomiske begreper og det å styre og planlegge egen økonomi. Det viser PISA-undersøkelsen fra 2022, der norske elever for første gang svarte på spørsmål som måler elevenes kunnskap og holdninger til personlig økonomi.

RAPPORT | SIST ENDRET: 27.06.2024

Tittel:

PISA 2022 - Økonomiforståelse og holdninger til personlig økonomi blant norske 15-åringer

Rapporten:

[Last ned rapporten \(pdf\)](#)

Forfatter:

Fredrik Jensen, Tove Stjern Frønes, Andreas Pettersen, Anna Eriksen, Maria Løvgren og Eva K. Narvhus.

Utgiver:

Universitetet i Oslo

År:

2024

PISA

PISA (Programme for International Student Assessment) måler 15-åringers kompetanse i lesing, matematikk og naturfag. I undersøkelsen svarer elevene på oppgaver innenfor de tre fagområdene samt et spørreskjema med spørsmål om hjemmebakgrunn, interesser, holdninger og hvilke meninger de har om undervisningen og læringsmiljøet ved skolen de

går på.

I Norge deltok omtrent 8 500 15-åringere fra 260 skoler i undersøkelsen PISA 2022. Ca. 690 000 15-åringere fra 81 land deltok til sammen.

Resultatene i matematikk, naturfag, og lesing kom i desember 2023. [Her kan du lese rapporten.](#)

Hovedfunn:

- Norske elever har middels økonomisk kompetanse.
- Flertallet av elevene har lært om personlig økonomi i skolen.
- Norske elever tar selvstendige valg om hva de bruker penger på.
- 15-åringene snakker ofte med foreldrene om økonomi.
- De fleste elevene føler seg trygge på daglige økonomiske handlinger.
- Norske elever sammenligner i liten grad priser.

PISA Financial Literacy

I noen land deltok elevene i en tilleggsundersøkelse i PISA 2022 om økonomiforståelse med oppgaver innen blant annet personlig økonomi.

2022 er den første gangen norske elever deltar i denne tilleggsundersøkelsen i PISA.

Økonomiforståelse defineres som en kombinasjon av økonomisk bevissthet, kunnskap, ferdigheter, holdninger og atferd som er nødvendig for å ta fornuftige økonomiske valg.

Norske elever har middels økonomisk kompetanse

De norske elevene presterer lavere enn gjennomsnittet for de deltakende OECD-landene. Norge er blant de landene som har størst avstand mellom lavt presterende og høyt presterende elever. 22,8 prosent av de norske elevene presterer på lavt nivå, og 10,5 prosent presterer på høyt nivå. Jentene presterer litt bedre enn gutter, og det er mindre forskjell mellom elever med ulik sosioøkonomisk bakgrunn, enn det er i andre land i undersøkelsen.

Personlig økonomi i læreplanene (LK20)

I Norge får alle barn i grunnskolen og videregående skole opplæring i økonomiforståelse i fagene matematikk og samfunnsfag. Å kunne håndtere personlig økonomi er også et viktig område innenfor det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring i overordnet del av læreplanverket.

I samfunnsfag skal elever arbeide med problemstillinger knyttet til økonomi og forbruk, og se sammenhengen mellom disse, og i matematikk knyttes problemløsning, statistikk og personlig økonomi til fagets arbeid med folkehelse og livsmestring. Gjennom arbeid med folkehelse og livsmestring skal elevene få «kompetanse som fremmer god psykisk og fysisk helse, og som gir muligheter til å ta ansvarlige livsvalg.

Det er kompetansemål knyttet til personlig økonomi i 4. 5. 7. og 10. trinn.

[Her finner du mer informasjon om læreplanene.](#)

Flertallet av elevene har lært om personlig økonomi i skolen

Mange elever rapporterer at de har lært å håndtere egne penger på skolen. Denne undervisningen foregår i ett eller flere fag: matematikk (79 prosent), samfunnsfag (38 prosent), i valgfaget demokrati i praksis (11 prosent) og i andre fag (27 prosent).

De fleste elevene sier at de vet hva lønn, budsjett, banklån, bankkort, aksjer, pensjonsplan, renteutgifter, inntektsskatt og valutakurs er. Elevene ble også spurt om mer spesialiserte begreper som rentes rente, utbytte og avkastning. Få elever oppgir å vite hva dette betyr.

Elever som har lært og forstått økonomirelaterte begreper presterer bedre på prøven i økonomiforståelse.

Norske elever tar selvstendige valg om hva de bruker penger på

De fleste norske elevene rapporterer at de selv kan bestemme hva de skal bruke pengene sine på. Over halvparten av elevene oppgir at de sparer til spesielle innkjøp, og også at de kan jobbe effektivt mot langsiktige mål. Norske elever viser også stor interesse for pengespørsmål.

15-åringene snakker ofte med foreldrene om økonomi

De fleste elevene rapporterer at de snakker med foreldrene sine om penger. 71 prosent av de norske elevene rapporterer at de snakker med foreldrene sine ukentlig eller månedlig om økonomiske avgjørelser.

De fleste elevene føler seg trygge på daglige økonomiske handlinger

De fleste elevene føler seg trygge på å gjøre økonomiske transaksjoner på digitale plattformer, som å overføre penger, holde oversikt over saldo på konto, og betale med bankkort eller mobiltelefon. De fleste elevene føler seg ikke sikre på å fylle ut skjemaer i banken, forstå kontoutskrifter og forstå salgskontrakter.

Norske elever sammenligner i liten grad priser

Norske elever prøver i liten grad å finne produkter billigst mulig gjennom å sammenlikne priser. Elever som presterer høyt på prøven, rapporterer i større grad enn de som presterer lavt, at de sammenlikner priser i ulike butikker før de kjøper noe. De rapporterer også i større grad at de har spart penger i løpet av det siste året.